

Sosiaali- ja terveysdatan hyödyntäminen

Outi Linnaranta
Ylilääkäri, dosentti
THL, Mielenterveystiimi

**Kasvun
tuki**
Varhaisen
tuen tietolähde

itla
Itsenäisyyden
juhlavuoden
lastensäätiö

Mistä tietoa saa?

- Väestön voinnista saa tarkinta tietoa **väestökyselyistä**
  - Järjestöt, erilaiset tutkimusprojektit keräävät myös kyselytietoa
- Mielenterveyspalveluiden käytöstä
  - Terveydenhuollon rekisterit
  - Sosiaalihuollon rekisterit
  - Organisaatioon ostetut palvelunohjausjärjestelmät
- **Terveydenhuollon** kansalliset rekisterit
THL, KELA, tilastokeskus, eläketurvakeskus, DVV
- Tieto kootaan tutkimuslaitosten **THL, TTL** verkkosivuille, raportteihin ja julkaisuihin
  - sotkanet.fi
- Laaturekisterit: Psykoosien hoidon laaturekisteri
  - terveytemme.fi
  - Kouluterveyskyselyn tulospalvelu
  - THL tietokantaraportit (<https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/tietokantaraportit>)

Taulukko 6. Mielenterveyshäiriöiden esiintyvyys (%) eri tietolähteissä hyvinvointialueittain vuonna 2019.

Hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki	n (alueen väestö)	Tietolähteet 1-6* (%)	Lääkeostot* (%)	Kuntoutus* (%)	Jossain tietolähteessä (%)
Itä-Uusimaa	98726	8,72	12,22	1,12	16,13
Keski-Uusimaa	199484	8,47	13,53	1,43	17,03
Länsi-Uusimaa	475719	7,34	12,45	1,42	15,58
Vantaa ja Kerava	273370	8,36	12,99	1,12	16,13
Varsinais-Suomi	485659	9,44	14,72	1,43	17,03
Satakunta	219901	8,71	14,76	1,42	15,58
Kanta-Häme	173028	9,04	14,63	1,42	15,58
Pirkanmaa	525756	8,79	15,08	1,42	15,58
Päijät-Häme	209022	9,65	15,03	1,42	15,58
Kymenlaakso	166991	9,61	15,26	1,42	15,58
Etelä-Karjala	129720	8,52	14,18	1,42	15,58
Etelä-Savo	136438	9,62	15,99	1,42	15,58
Pohjois-Savo	252429	10,93	17,05	1,42	15,58
Pohjois-Karjala	166721	11,06	16,10	1,42	15,58
Keski-Suomi	276115	9,60	15,16	1,42	15,58
Etelä-Pohjanmaa	195576	9,43	14,52	1,26	18,46
Pohjanmaa	178364	7,23	13,09	1,02	16,20
Keski-Pohjanmaa	68896	10,44	13,88	1,72	18,65
Pohjois-Pohjanmaa	416785	9,24	13,68	2,13	17,97
Kainuu	73298	9,54	15,04	1,31	19,15
Lappi	179681	10,14	13,80	1,38	18,49
Helsingin kaupunki	663861	9,04	14,19	2,14	18,32
Yhteensä	5565540	9,08	14,36	1,64	18,23

*Tietolähteet esitetty Taulukossa 1. Sairastavuuden määrittäminen kuvattu luvussa 2.2 ja Liitetaulukossa 1.

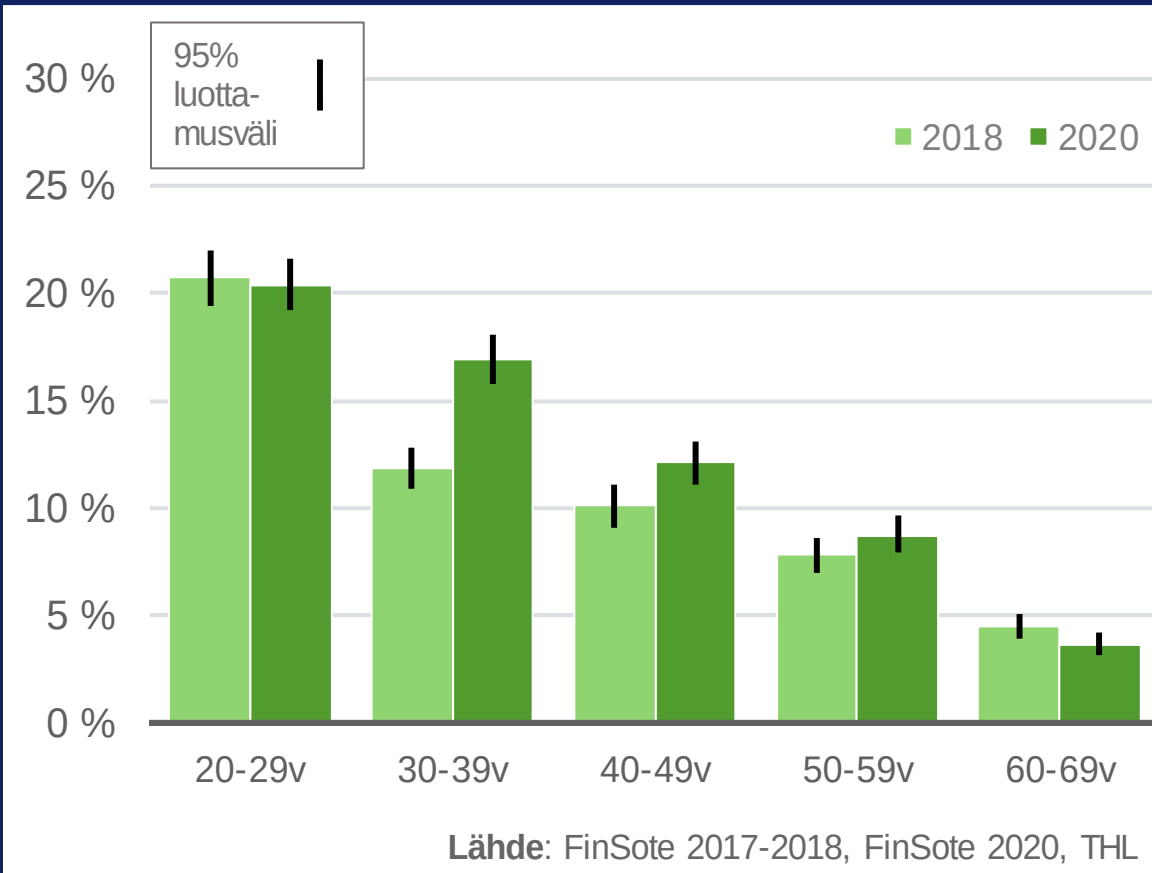
Työpaperi 24/2023

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen alueellisen käytön ja tarpeen arviointi

Haula Taru, Laukkonen Marja-Lisa, Holster Tuukka, Korajoki Merja, Suvisaari Jaana

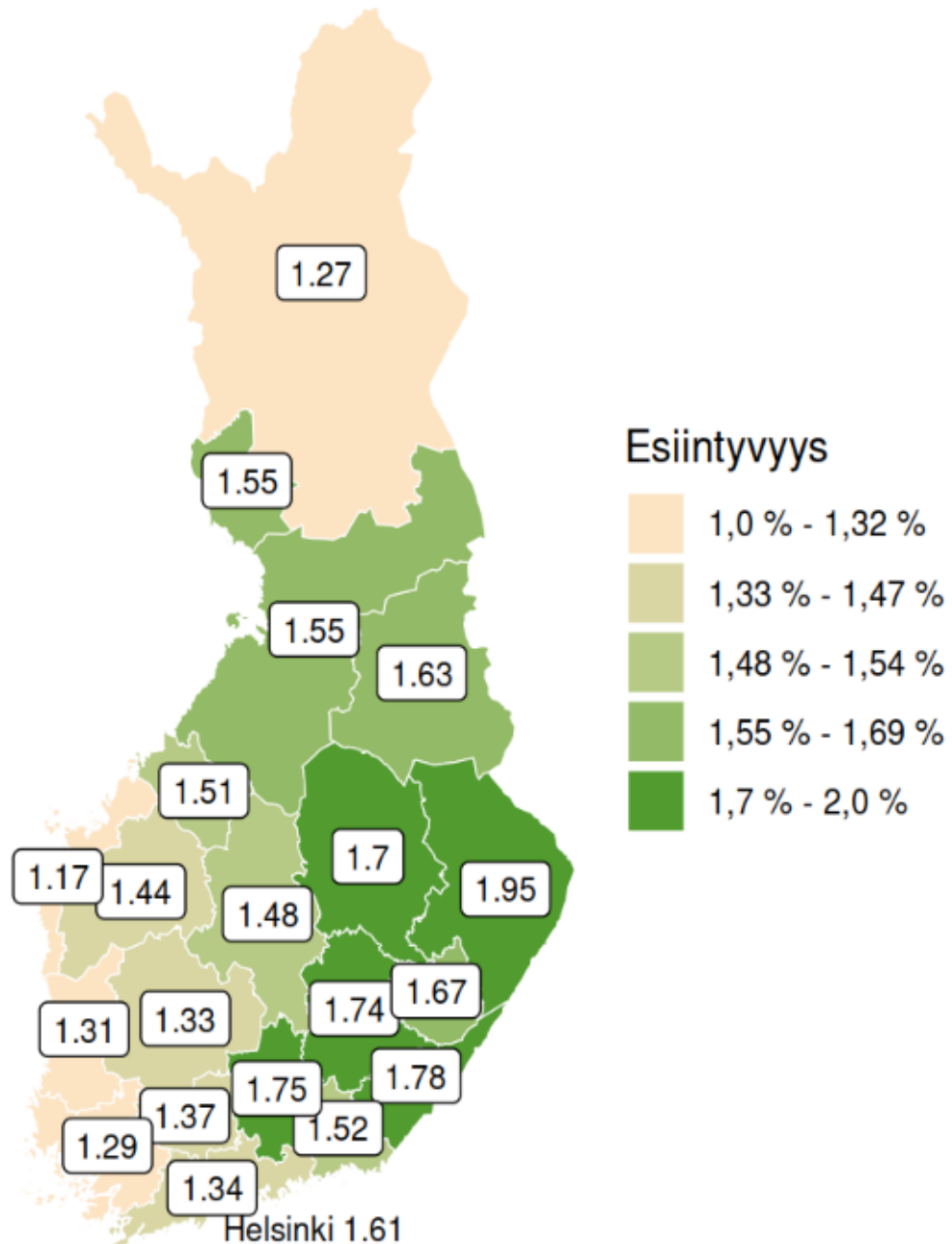
Terveyspalvelujen käyttö mielenterveyteen liittyvien ongelmien vuoksi viimeisen 12 kk aikana

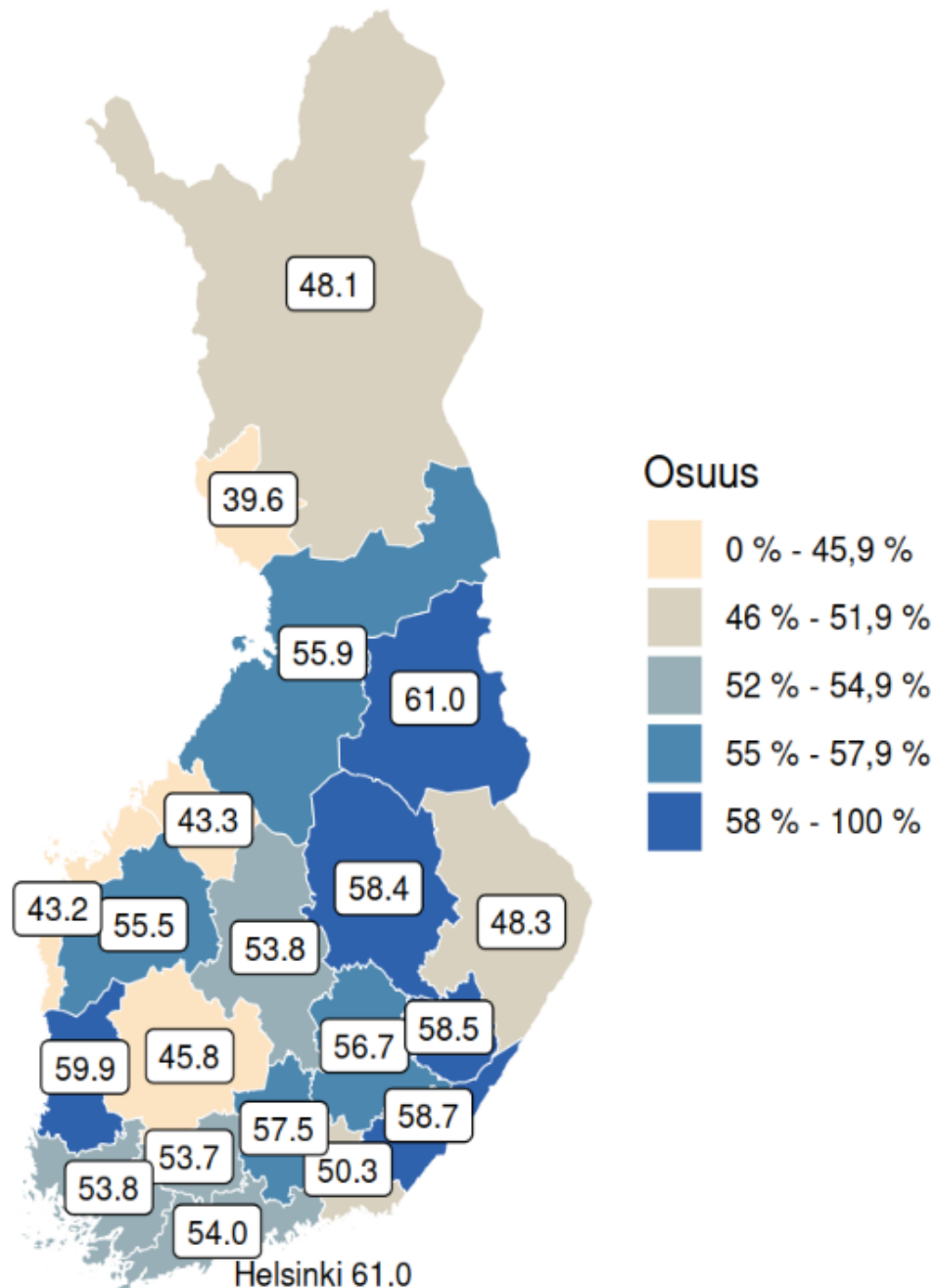

46. Oletko käynyt mielenterveydellisten tai päihteiden käyttöön liittyvien ongelmien takia 12 viime kuukauden aikana:

	en	kyllä, mielenterveydellisten ongelmien vuoksi	kyllä, päihteiden käyttöön liittyvien ongelmien vuoksi
terveyskeskuksessa, työterveyshuollossa tai opiskeluterveydenhuollossa	☐	☐	☐
psykiatrian poliklinikalla	☐	☐	☐
A-klinikalla, katkaisuhoidossa tai muussa päihdehoidossa	☐	☐	☐
yksityisvastaanotolla (esim. lääkäri, psykologi)	☐	☐	☐
psykiatrisessa tai muussa sairaalassa	☐	☐	☐
muussa hoitopaikassa	☐	☐	☐

Psykoosien laaturekisteriin
kuuluvien psykoottisten
häiriöiden ikävakioitu
esiintyvyys, vakioitu vuoden
2021 väestötietojen mukaan.

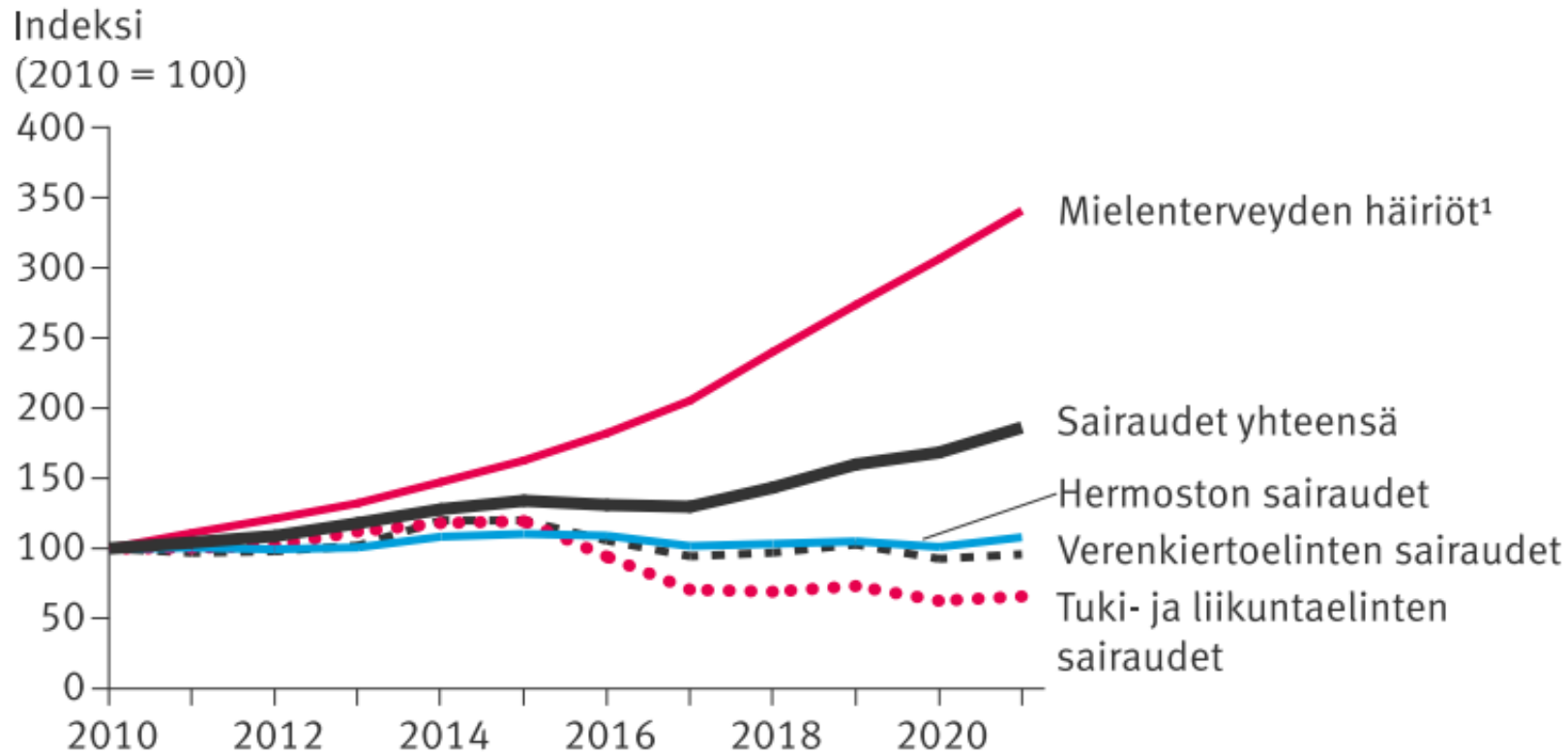

Hoidon jatkuvuus avohoidossa viikko psykoosin sairaalahoidon jälkeen

<https://repo.thl.fi/sites/laaturekisteri/t/psykoosienhoidonrekisteri.html>

Kelan tilastoraportti

Kuvio 6. Kuntoutujat eräissä sairauspääryhmissä 2010–2021

1 Ei sisällä älyllistä kehitysvammaisuutta.

Palveluiden laatu

- **Karkea, poliittisesti priorisoitu mittari on aika hoitoon, jolla mitataan lain edellyttämää yhdenvertaista oikeutta arvioon ja hoitoon:** jonotusajan perusteella arvioidaan, että potilaiden oikeus saada hoitoa määräajassa toteutuu
- **Psykoosien hoidon laaturekisteristä** saadaan tietoa pääosin skitsofreniaryhmän potilaiden saaman hoidon laadusta, rekisterin avulla voidaan vertailla hyvinvointialueiden hoidon toteutumista suhteessa arvioituun tarpeeseen. Koostettuja tietoja ovat mm.
  - Hoidon tarve: käytetään lääkehoidon määrää, kirjattuja diagnooseja
  - Hoidon laatu: kuten ensimmäinen avohoitokäynti sairaalahoidon jälkeen
- **Asiakaspalautekysely mahdollistaa asiakkaiden osallisuutta arvioinnissa**
- THL:n toistama kysely, ensimmäinen miepä-palveluita koskeva kysely toteutettuun 2022
- erikseen kysymyksiä mielenterveys- ja päihdepalveluista
- raportit julkaistu, seuraava kysely 2023
- samoja kysymyksiä voi myös itse käyttää omassa organisaatiossa

Kustannukset

- **DRG-järjestelmä** on sairaanhoidossa käytettävä potilashoidon luokittelujärjestelmä.
- Siinä hoito ja potilastapaukset ryhmitellään diagnoosin ja muiden potilaasta kirjattujen tietojen perusteella.
- Näin saadaan lääketieteellisesti ja kustannuksiltaan samankaltaisia ryhmiä
- DRG-järjestelmää käytetään sairaanhoidon palvelujen tuotteistuksessa, hinnoittelussa ja laskutuksessa sekä sairaaloiden toiminnan ja talouden analysoinnissa ja tuottavuusvertailuissa
- Mielenterveys- ja päihdepalveluiden DRG-järjestelmän ryhmittely on juuri uudistettu. Uudistuksessa on käyty läpi diagnostiset ryhmät, toimenpiteiden arvioitu kustannus ja sisällöllinen ryhmittely
- Erilliset palvelunohjausjärjestelmät hyödyntävät DRG-tietoa organisaatiokohtaisesti

Vuorovaikutusohjannan käyttöönotto

OUTI LINNARANTA, KLAUS RANTA, MAURI MARTTUNEN, TERHI AALTO-SETÄLÄ,
MIIA STÅHLE, JAANA SUVISAARI, HELENA VORMA

A NATIONAL IMPLEMENTATION OF INTERPERSONAL COUNSELLING, ADOLESCENT VERSION (IPC-A) IN FINLAND

ABSTRACT

Depression is one of the most common psychiatric disorders in adolescents. The adolescent version (IPC-A) is a short method of interpersonal counselling. IPC-A has been selected in a participatory process. In 2022, the estimated need to treat 7000 depressed adolescents. 1600 professionals in providing IPC-A. In preparation for national implementation in primary and local health services. As the results were encouraging, the Finnish Institute of Health Affairs and Health funded a project in 2016-2021. The project aimed at the implementation of short interventions in primary and local health services. The Finnish Institute of Health Affairs provided implementation support for local project teams. The implementation process will be explored from the perspective of the project teams.

HYTE-toimintamalli 1 / 2022

Nuorten interpersonaalinen ohjanta
(IPC-N)

Toimintamallin kuvaus: Klaus Ranta
Toimintamallin vertaisarviointi: Anu Raevuori & Max Karukivi

Interpersoonallisen ohjannan (IPC) toteuttaminen opiskeluhuollossa

MITÄ?

IPC on menetelmä nuorten masennusoireilun hoitoon

IPC on lyhennetty, kuusi yksilötapaamiskertaa sisältävä sovellus interpersoonallisesta terapiasta (IPT). Menetelmä soveltuu masennusoireiluun sekä lievään ja keskivaikeaan masennukseen.

MIKSI?

Masennusoireet ovat nuorten yleisimpiä terveysongelmia

Nuori tarvitsee apua, kun oireilu haittaa nuoren pärjäämistä kotona, kaveripiirissä tai koulussa, tai muutoin uhkaa ikätasosta kehitystä.

Kasvun
tuki
Varhaisen
tuen tietolähde

itla
Itsenäisyyden
juhlavuoden
lastensäätiö

MIELENTERVEYS

Mielenterveyspalvelut

Terapeuttiset menetelmät ja
terapiapalvelut

**Näyttöön perustuvat tuki- ja
hoitomenetelmät**

Lasten ja nuorten
hoitoon soveltuvat
menetelmät

Aikuisten ja
ikääntyneiden hoitoon
soveltuvat menetelmät

Käytöshäiriöiden,
neuropsykiatristen
häiriöiden ja
syömishäiriöiden
hoitomenetelmät

Masennuksen
hoitomenetelmät

Näyttöön perustuvat tuki- ja hoitomenetelmät

Terveystieteiden lain (1326/2010, 8 §) mukaan terveydenhuollon toiminnan on perustuttava näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin. Sosiaalihuoltolain 15 §:ssä edellytetään, että sosiaalityön vaikuttavuutta seurataan.

Tällä sivulla:

- [Näyttöön perustuva toiminta](#)
- [Näyttöön perustuva työmenetelmä](#)
- [Palko-suositus](#)
- [Käypä hoito -suositus](#)
- [Kasvun tuki -sivusto](#)

Näyttöön perustuva toiminta

Näyttöön perustuva toiminta (Evidence-Based Practice, EB) tarkoittaa parhaan saatavilla olevan tieteellisen tiedon harkittua käyttöä sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasta koskeissa päätöksissä. Näyttöön perustuvan toiminnan avulla vähennetään riskiä käyttää rajallisia resursseja palveluihin, joiden teho on huono tai puuttuu, tai jotka voivat olla

MUUALLA VERKOSSA

[Toimenpiteet Hilmo-raporteilla](#)

[Perusterveydenhuollon avohoito](#)

[I-ryhmän toimenpiteet
erikoissairaanhoidossa](#)

BLOGIT, ARTIKKELIT JA PODCASTIT

6.6.2023

[Lapsuuden rakentajat - podcast:
Psykososiaalinen tuki \(itla.fi\)](#)

28.9.2021

[Marke Hietanen-Peltola: Miten tehdä](#)

<https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyspalvelut/terapeuttiset-menetelmat-ja-terapiapalvelut/nayttoon-perustuvat-tuki-ja-hoitomenetelmat>

**Kasvun
tuki**
Varhaisen
tuen tietolähde

itla
Itsenäisyyden
juhlavuoden
lastensäätiö